

Матеріали на конкурс фахової майстерності
«Від творчого вчителя до творчого учня»

Номінація : «Галерея інноваційних здобутків»

ППІ Ленчик Ірина Олександрівна

Посада: вчитель початкових класів

Категорія: «спеціаліст 1 категорії»

Назва навчального закладу:

Запорізька гімназія №29

Запорізької міської ради

Адреса закладу: вул. Ак. Александрова, 7,

Дніпровський район, м.Запоріжжя

Телефон : (061) 286-26-12

Email: shef29@ukr.net

Сайт: <http://school29.zp.sch.in.ua>

**Тема : «Читацький тренажер як засіб формування
зорового сприйняття і звукового образу прочитаного»**

Читання - це віконце,
через яке діти бачать,
пізнають світ і самих себе.

В. О. Сухомлинський

1. Актуальність досвіду

Метою нової української школи в початковій ланці є всебічний розвиток дитини, її здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до індивідуальних та вікових психофізіологічних особливостей.

Сучасна освіта спрямована на формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості шляхом формування необхідних для успішної самореалізації компетентностей. Спільними для всіх компетентностей є наскрізні вміння, першим з яких виділяють - читання з розумінням.

Читання є основою для подальшого успіху у навчанні, розвитку мовлення, розумових здібностей та креативності дитини. Навики читання допомагають дітям засвоювати нові знання та розширювати світогляд. Дитина, яка вміє читати, має доступ до пізнавальних матеріалів, книг і інформації, що сприяє розвитку її фантазії, творчості та навичок самоосвіти.

Навчання читанню в першому класі має велику актуальність і важливість. Вони вчать розпізнавати літери, звуки, слова, фрази та речення – все це сприяє розвитку когнітивних та комунікативних умінь. Крім цього, навчання читання в першому класі сприяє формуванню правильної вимови, розумінню тексту, розвитку слухової та зорової пам'яті, концентрації уваги.

Ці навички є основою для успішного вивчення інших предметів. Тому, заслуговує на належну увагу вчителів, батьків та суспільства в цілому.

Освіта постійно розвивається завдяки інноваціям. В учительську практику активно вводяться нові технології розвитку читацької компетентності. Вони вправно використовуються і під час очного, і під час дистанційного навчання.

Завдяки цим новим технологіям і підходам, навчання стає більш адаптивним, захоплюючим та ефективним.

2. Теоретичне обґрунтування проблеми

Розвитку читацької грамотності учнів сприяє методично організована навчальна діяльність, особливо в умовах дистанційного навчання. Тож учителеві варто під час підготовки до уроку добирати такі форми та методи роботи, які б якісно та ефективно будували читацьку грамотність школярів.

Над цією проблемою працюють видатні вчені: О.О.Ісаєва, З.В.Кирилюк, Ю.І.Ковбасенко, Є.В.Волощук, В.В. Гладішев, Ю.Л. Горідько. В своїх працях З.В.Кирилюк зазначає: «підготовка вдумливого читача – неодмінна умова виховання ерудованої, інтелектуально й духовно розвиненої особистості». Його думку продовжує Т.Чередник: «Якщо учень емоційно не включений до процесу навчання, якщо відсутній діалог між ним і твором, якщо проблеми, що обговорюються в процесі читання, не торкаються душі реципієнта, то найвірогідніше результативність уроку буде низькою».

Виникає питання, як зробити так, щоб процес навчання читання став процесом зацікавленого вмотивованого пошуку?

Ефективним засобом реалізації цього завдання є читацький тренажер.

Читацький тренажер - це інструмент, який допомагає сформуванню та покращити навички читання. Він містить різні завдання, спрямовані на формування зорового сприйняття і звукового образу прочитаного, розвиток швидкості читання, розуміння прочитаного тексту, запам'ятовування різної інформації та інші аспекти читацької грамотності.

Читацькі тренажери можуть бути корисними для всіх, хто бажає навчитися читати, або поліпшити свої навички читання. Враховуючи, що до 1 класу приходять діти з різним рівнем підготовленості, то використання їх стає актуальним. Вони зазвичай мають різні рівні складності, що дозволяють кожному працювати та розвиватися за власною траєкторією успіху.

3. Характеристика досвіду

Читання є досить складним процесом, що потребує узгодженого залучення кількох різних регіонів мозку.

Під час читання, очі фокусуються на словах, які потім передаються до задньої частини мозку - зіркової кори, де відбувається розпізнавання літер та формування словесних образів.

Далі інформація поступає до фронтальної кори, яка відповідає за розуміння мови, семантику, граматику та синтаксис. Також інформація може торкатися процесів, що відбуваються в слухових регіонах мозку.

Під час читання також активізуються регіони мозку, що відповідають за увагу та пам'ять. Це відіграє важливу роль у формуванні нових спогадів.

Отже, щоб навчитися читати, розуміти написану мову та засвоювати інформацію, різні регіони головного мозку дитини мають бути сформовані та злагоджено працювати.

На практиці, ми часто стикаємося з труднощами у навчанні читання, коли дитина знає букви, але не може скласти склад з двох звуків, або ж коли вміє читати складами, але їй не вдається прочитати цілим словом.

Саме це надихнуло мене на створення читацького тренажера, який весело і легко допоможе дітям опанувати навичку читання. (Додаток 1).

Читацький тренажер зроблено за підручником для 1 класу «Українська мова. Буквар» К. Пономарьової. В розробці я спиралася на традиційний метод навчання читання. А за допомогою новацій його вдосконалила.

Одна з найцікавіших теорій, яка широко використовується у новітній педагогіці, базується на виділенні складу як основного елемента в навчанні читання.

Таким чином треба відпрацювати читання різних складів до стадії автоматичного зчитування двох звуків як цілісної одиниці. І лише тоді переходити до читання слів.

Якщо дитину правильно навчити читати по складах, то вона читатиме склад лише поглядом, автоматично, не замислюючись як поєднати звуки.

Такий спосіб навчання допомагає дітям уникати багатьох типових помилок на письмі. Наприклад, вони не пропускають голосні, не міняють букви місцями і не розривають склад при переносі слів.

Читацький тренажер можна використовувати під час:

- фронтальної роботи - ознайомлення, закріплення;
- групової (парної) - співпраця і взаємодопомога;
- індивідуальної роботи - самостійне розв'язанням проблеми, відпрацювання навиків.

Працюючи з тренажером дитина вчиться:

- розрізняти звуки в слові на слух;
- співвідносити звук і графічне буквене зображення звука (літеру);
- зрозуміти принцип поєднання звуків у різних типах складів (відкритих, закритих, прикритих, неприкритих);
- співвідносити значення слово і його образне зображення;
- розуміти прочитане, співставляти зміст прочитаного з малюнком;
- запам'ятовувати надану інформацію у вигляді графічного зображення;
- автоматизувати процес читання по складах та цілим словом.

Завдання мають компетентісно орієнтований характер, бо:

- містять моделювання життєвої ситуації;
- навчально-науковий характер, адаптація до вікового рівня учнів;
- вихід за рамки однієї освітньої галузі (інтеграція);
- наявність більшого набору даних;
- частина необхідних даних відсутня.

Читацький тренажер має певну структуру:

1. СКЛАДОВА ТАБЛИЦЯ

Складові таблиці містять склади різної складності. Перший рядок – закриті склади, вони найлегше даються дітям. Після того, як дитина відчула впевненість в своїх силах, переходимо до другого рядка- закритий склад. Далі йдуть склади з ускладненням- прикриті й неприкриті, склади зі збігом двох або навіть трьох приголосних звуків. Голосні звуки виділені іншим кольором, для кращого зорового сприйняття. (Рис.1)

А	О	У	И	І	Е
АК-КА	ОК-КО	УК-КУ	ИК-КИ	ІК-КІ	ЕК-КЕ
КАК	КОК	КУК	КИК	КІК	КЕК
АКА	ОКО	УКУ	ИКИ	ІКІ	ЕКЕ
К*ЛА	К*ЛО	К*ЛУ	К*ЛИ	К*ЛІ	К*ЛЕ
С*КА	С*КО	С*КУ	С*КИ	С*КІ	С*КЕ
КНАМ	КНОМ	КНУМ	КНИМ	КНІМ	КНЕМ

Рис.1 Складова таблиця

2. СКЛАДОВІ ЦІКАВИНКИ

Кожна таблиця містить свою «родзинку», яка створює нестандартну ситуацію для дитини. Що сприяє розвитку критичного мислення, уяви, творчості. Діти можуть проявити свою фантазію: доповнити це завдання зі свого досвіду. (Рис. 2)

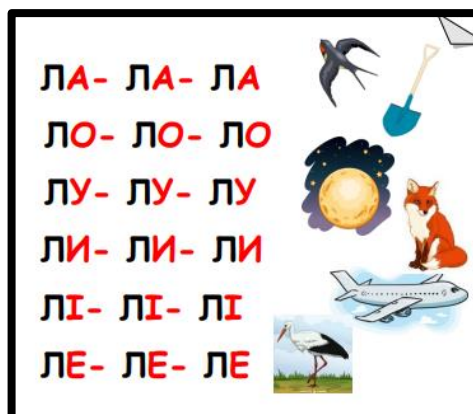

Рис. 2 Складові цікавинки

3. НАЙУЖИВАНІШІ СЛОВА

Наступним етапом є читання слів з вивчених букв. Слова поділені рисою на склади. В словах обов'язково є наголошений склад. Кольором виділені голосні звуки, або звуки , якими відрізняється пара слів.

Вони допомагають дітям вивчати нові слова та їх значення, збагачувати словниковий запас. Також можна ввести це слово в мовлення, склавши речення з ним. (Рис. 3)

ЛІС	СА-ЛО	СА-МА	СІ-ЛА	СО-ЛІ-ЛА
ЛИС	СЕ-ЛО	СА-МІ	СО-ЛО	СО-ЛІ-ЛИ

Рис. 3 Таблиця слів

4. ТЕКСТ З ВИВЧЕНИХ БУКВ

Тексти відповідають віковим особливостям, містять моделювання житєвих ситуацій, для кращого сприйняття додається малюнок.

Кольорове виділення в словах сприяє кращому сприйняттю та осмисленню значенню слів та змісту тексту. (Рис. 4)

Рис. 4 Тексти з вивчених букв.

Під час роботи з читацьким тренажером діти дотримуються правила «П'ять кроків до зірок», а саме:

- ⊗ Читання з другом (вчителем, батьками, учнем , який вміє читати);
- ⊗ Максимально повільне самостійне читання;
- ⊗ Читання в пришвидшеному темпі;
- ⊗ Зчитування складу як цілісного фрагменту;
- ⊗ Читання на час (наприклад за 1 хвилину);

Така робота є дуже ефективною. Діти на заняттях із розчитування складів вчать читати дуже швидко. Особливо, якщо в них гарно сформовано базу у вигляді розвиненого фонематичного слуху.

4. Висновки

Поєднання традиційних та інноваційних методик у процесі формування читацьких компетенцій сприяють кращому засвоєнню навчального матеріалу, формують свідоме ставлення до нього, розвивають у учнів навички критичного мислення, спілкування, творчого пошуку.

Досвід роботи з читацьким тренажером переконує, що при такому підході не просто зростає зацікавленість предметом, а й значно покращується успішність.

Педагог повинен не лише підтримувати інноваційні починання в освітньому просторі, а й бути активним творцем нового.

Практичний матеріал використаний в тренажерах, за задумом, надає можливість його використання в умовах змін, забезпечує міцне підґрунтя для авторських пошуків, набуття досвіду в власній педагогічній практиці.

Читання дуже важливе для розвитку дітей. Пам'ятайте, що кожна дитина є унікальною, тому варто підлаштуватися до її індивідуальних потреб та темпу навчання. Будьте терплячі та поступово допомагайте розвивати навички читання.

Професія педагога особлива - вірте в свої сили, дійте!

Література

1. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
2. Концепція нової української школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja /za zag. red. N.M. Bibik - Київ: Літера ЛТД, 2019.- 208 с.
4. Рекомендації щодо формування читацької та математичної компетентностей учнів на рівні початкової освіти – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/ucoyao-pidgotuvav-rekomendaciyi-shodo-formuvannya-chitackoyi-ta-matematichnoyi-kompetentnostej-uchniv-na-rivni-pochatkovoyi-osviti>
5. Газета «Київський Пиріг» Щасливе та здорове життя. Поради з психології. Що таке когнітивні процеси. Режим доступу: <https://pyrogiv.kiev.ua/shho-take-kognitivni-procesi/>
6. З досвіду роботи Кравчук Л.В. «Читання з розумінням як складова читацької компетентності молодшого школяра» – Режим доступу: <https://conf.kubg.edu.ua/index.php/courses/ksdpounush/paper/viewFile/359/354>
7. Корінько Л. М. Роль критичного мислення у формуванні учнівських компетенцій. Харків: Вид. група «Основа», 2010. - Режим доступу: <https://z-3.jimdofree.com>

Додаток 1

А	О	У	И	І	Е
АЛ	ОЛ	УЛ	ИЛ	ІЛ	ЕЛ
ЛА	ЛО	ЛУ	ЛИ	ЛІ	ЛЕ
АЛА	ОЛО	УЛУ	ИЛИ	ІЛІ	ЕЛЕ
ЛАЛ	ЛОЛ	ЛУЛ	ЛИЛ	ЛІЛ	ЛЕЛ
ЛА-ЛА	ЛО-ЛО	ЛУ-ЛУ	ЛИ-ЛИ	ЛІ-ЛІ	ЛЕ-ЛЕ

ЛА- ЛА- ЛА
ЛО- ЛО- ЛО
ЛУ- ЛУ- ЛУ
ЛИ- ЛИ- ЛИ
ЛІ- ЛІ- ЛІ
ЛЕ- ЛЕ- ЛЕ

Л^о-ла А^і-ла Е^л-ла А^л-ло!

Л^о-ла, Е^л-ла і А^і-ла!

У Л^о-ли . У Е^л-ли .

У А^і-ли .

А	О	У	И	І	Е
АМ	ОМ	УМ	ИМ	ІМ	ЕМ
МА	МО	МУ	МИ	МІ	МЕ
МАЛ	МОЛ	МУЛ	МИЛ	МІЛ	МЕЛ
М*ЛА	М*ЛО	М*ЛУ	М*ЛИ	М*ЛІ	М*ЛЕ
А*МА	О*МО	У*МУ	И*МИ	І*МІ	Е*МЕ

Ма-ма-ма Мама
Ми-ми-ми Мама
Му-му-му Мама
Мо-мо-мо Мама
Мі-мі-мі Мама

МА-МА МА-МА ЛА-ЛА
МО-МО МО-МО ЛО-ЛО
МУ-МУ МУ-МУ ЛУ-ЛУ
МА-ЛО МА-ЛО ЛА-МА
МА-ЛА МА-ЛА АЛ-ЛО

МА-ма ма-ЛА МИ-ЛО
МА-МО ма-ЛЕ МИ-ла
МА-МУ ма-ЛІ МИ-ли-ла

Мі-ла ма-ла!
У ма-ми ми-ло.
Ма-ма ми-ла Мі-лу ми-лом.

А	О	У	И	І	Е
АС	ОС	УС	ИС	ІС	ЕС
СА	СО	СУ	СИ	СІ	СЕ
САМ	СОМ	СУМ	СИМ	СІМ	СЕМ
ЛАС	ЛОС	ЛУС	ЛИС	ЛІС	ЛЕС
С*ЛА	С*ЛО	С*ЛУ	С*ЛИ	С*ЛІ	С*ЛЕ
А*СА	О*СО	У*СУ	И*СИ	І*СІ	Е*СЕ

САМ СОМ

СУМ СІМ

ЛІС СА-ЛО СА-МА СІ-ЛА СО-ЛІ-ЛА
ЛІС СЕ-ЛО СА-МІ СО-ЛО СО-ЛІ-ЛІ

Ми у се-лі.

Сем і Сі-ма ма-лі.

У Се-ма сом

А у Сі-ми лис.

А	О	У	И	І	Е
АН-НА	ОН-НО	УН-НУ	ИН-НИ	ІН-НІ	ЕН-НЕ
НАМ	НОМ	НУМ	НИМ	НІМ	НЕМ
ЛАН	ЛОН	ЛУН	ЛИН	ЛІН	ЛЕН
М*НА	М*НО	М*НУ	М*НИ	М*НІ	М*НЕ
С*НА	С*НО	С*НУ	С*НИ	С*НІ	С*НЕ
МЛ*НА	МЛ*НО	МЛ*НУ	МЛ*НИ	МЛ*НІ	МЛ*НЕ

НІС СА-НИ МА-ЛІ-НА НО-СІ-ЛІ Ні-на

НЕ-СЕ СІ-НО СО-ЛО-МА СО-ЛІ-ЛІ Лі-на

Он Лі-на і Ні-на.
У Лі-ни са-ни.
А у Ні-ни с*лон.
Ні-на сі-ла на са-ни.

А	О	У	И	І	Е
АК-КА	ОК-КО	УК-КУ	ИК-КИ	ІК-КІ	ЕК-КЕ
КАК	КОК	КУК	КИК	КІК	КЕК
АКА	ОКО	УКУ	ИКИ	ІКІ	ЕКЕ
К*ЛА	К*ЛО	К*ЛУ	К*ЛИ	К*ЛІ	К*ЛЕ
С*КА	С*КО	С*КУ	С*КИ	С*КІ	С*КЕ
КНАМ	КНОМ	КНУМ	КНИМ	КНІМ	КНЕМ

КА – ВА КО – СА
 КІ – ВІ КІ – НО
 КО – ЛО

мак к*лен к*ло-ун ко-ле-со мо-ло-ко
 сік кі-но ко-ник ка-лі-на ко-ло-сок

Он к*ло-ун К*лим.
 У К*лі-ма ко-ле-со.
 К*ло-ун К*лим на ко-ле-сі.

А	О	У	И	І	Е
АВ - ВА	ОВ - ВО	УВ - ВУ	ИВ - ВИ	ІВ - ВІ	ЕВ - ВЕ
КВА	КВО	КВУ	КВИ	КВІ	КВЕ
ВАЛ	ВОЛ	ВУЛ	ВИЛ	ВІЛ	ВЕЛ
ВКЛА	ВКЛО	ВКЛУ	ВКЛИ	ВКЛІ	ВКЛЕ

ВІН СО-ВА ВУ-ЛИК ВЕС-ЛО
 ВО-НА СО-ВИ ВУ-ЛИ-КИ ВЕС-ЛА
 ВО-НО СЛИ-ВА КА-ВУН ВЕ-СЕ-ЛО
 ВО-НІ СЛИ-ВИ КА-ВУ-НИ ВЕ-СЕ-ЛА

Вова і Віка у селі.
 У Вови кавун.
 А у Віки сливи.
 Вони смакували ними.

А	О	У	И	І	Е
АП - ПА	ОП - ПО	УП - ПУ	ИП - ПИ	ІП - ПІ	ЕП - ПЕ
ПАС	ПОС	ПУС	ПИС	ПІС	ПЕС
П*ЛА	П*ЛО	П*ЛУ	П*ЛИ	П*ЛІ	П*ЛЕ
С*НАП	С*НОП	С*НУП	С*НИП	С*НІП	С*НЕП

ПИВ, ПО-ЛЕ, ЛУ-ПА, ПЕ-НАЛ, ПА-СІ-КА
 ПИ-ЛА, П*ЛОВ, ЛИ-ПА, ПАП-КА, ПА-НА-МА
 КУ-ПА, П*ВА, СА-ПА, С*ПЕ-КА, КУ-ПА-ВА

 Пи-лип.
 Пи-лип і па-сі-ка.
 Па-сі-ка у по-лі.
 У полі с-пе-ка.

По-лі-на.
 Поліна ма-ла.
 Поліна і ли-па.
 Липа ве-ли-ка.
 Поліна мала,
 а липа велика.

А	О	У	И	І	Е
АР - РА	ОР - РО	УР - РУ	ИР - РИ	ІР - РІ	ЕР - РЕ
РАК	РОК	РУК	РИК	РІК	РЕК
Р*ВА	Р*ВО	Р*ВУ	Р*ВИ	Р*ВІ	Р*ВЕ
К*РАН	К*РОН	К*РУН	К*РИН	К*РІН	К*РЕН

РАК РІ-КА РІП-КА КУР-КА РАВ-ЛИК КО-РО-ВА
 РІК РУ-КА РУП-КА МУР-КА КРО-ЛИК ВО-РО-НА
 Он рі-ка.
 Рі-ка ве-ли-ка.
 У рі-ки Ро-ма.
 Ро-ма ло-вив ра-ків.
 Ра-ки ма-лі.
 Рак в*ку-сив Ро-му.

 Читай правильно та швидко!
 ра к
 ро са
 кур ка
 рав лик
 кро лик